

Орел А. В.,

доктор юридичних наук, професор,
завідувач кафедри приватного права

Київський університет імені Бориса Грінченка

Чернега Р. Т.,

доктор юридичних наук,

професор кафедри приватного права

Київський університет імені Бориса Грінченка

Ковтун І. В.,

Київський університет імені Бориса Грінченка

м. Київ

КИЇВСЬКА МІСЬКА РАДА ЯК СУБ'ЄКТ ПУБЛІЧНИХ ТА ПРИВАТНИХ ВІДНОСИН

Розглядаючи сучасний стан розвитку права на теренах України в парадигмі визначення основоположних рушійних елементів правової системи, що за своїм природнім «Я» є властивим відображенням специфіки суспільно-політичного життя населення, стала підвищення рівню освіченості у питанні повної реалізації прав та свобод громадян, аспектів юридичної відповідальності у приватних та публічних відносинах визначається гостротою якнайшвидшого висвітлення та поширення пообразного аналізу установ із когорти органів місцевого самоврядування, правова основа яких бере свій невинний початок від актів законодавстві.

Середу всього діапазону установ особливу уваги привертає Київська міська рада (далі – КМР), а саме – аспекти її функціонування як суб'єкта публічних та приватних відносин, оскільки специфічна модель поведінки КМР є фактичним елементом затвердження характерних, принципів за своїм механізмом втілення алгоритмів у системі органів місцевого самоврядування не тільки обласного, а й всеукраїнського рівню.

Найперше, розглядаючи КМР як суб'єкта публічних відносин, необхідно чітко визначити та виділити її правосуб'єктність як самостійної організаційної одиниці у системі органів місцевої влади. У частині 1 статті 9 Закону України «Про столицю України – місто-герой Київ» (далі – Закону¹) законодавець завбачливо визначає спеціальну юридичну форму суб'єкта правовідносин, завдяки чому можна чітко та об'єктивно визначити функціональну діяльність органу на імперативній площині верховенства права: «У місті Києві діють представницькі органи місцевого самоврядування - Київська міська рада, районні в місті ради (у разі їх утворення), які є юридичними особами» [1]. Побіжно, у частині 2 стаття 169 Цивільного кодексу України (далі – ЦК України) зазначається: «Територіальні громади можуть створювати юридичні особи публічного права (комунальні підприємства, спільні комунальні підприємства, навчальні заклади тощо) у випадках та в порядку, встановлених Конституцією України та законом» [2].

Однак серед однорідного ряду установ, законодавець не наводить визначальної характеристики, за якою відбувається розподіл між аспектами диференціації юридичних осіб публічного та приватно права, залишаючи питання відкритим, зокрема статтях 8, 9, 14, 19 у Законі України «Про центральні органи виконавчої влади» (Далі – Закон²) спостерігаємо загальну картину визначення допоміжних функцій із залучення органів місцевого самоврядування, зокрема КМР, у діяльність центральних органів виконавчої влади (Далі – ЦОВВ), проте визначення алгоритму дії та принципу інтеграції – відсутнє [3].

Виокремлення лише прикладів визначення, які собою не покривають всього діапазону повноти та цілісності елементів юридичної особи публічного права зумовлює недостатність чіткого розуміння у важливих питаннях функціонування органу, серед чого чільне місце займає питання приватної власності установи, фінансові питання, пов'язані з межами та об'ємами можливого залучення коштів до резерву органу місцевого самоврядування, тощо.

Суспільство та економіка, які є основним елементом удосконалення процесів у межах країни, постійно розвиваються, що стимулює до постійних змін актів законодавства, а отже, може стати причиною виникнення юридичних колізій в майбутньому. Задля недопущення деструктивного впливу на функціональне життя всіх органів місцевого самоврядування, необхідно чітко формально закріпити у законодавстві формально визначені ознаки, за яким відбується регулювання діяльності та визначається межа можливих елементів з ряду повноважень юридичної особи публічного права. Компетенція ж юридичних осіб публічного права прямо пропорційно залежить саме від організаційно-правової форми зазначеного утворення. Проте чинне законодавство не містить ані вичерпного переліку видів юридичних осіб публічного права, ані чітких указівок щодо організаційно-правових форм, у котрих їх може бути створено [4].

На нашу думку, для визначення функціональних ознак КМР як суб'єкта публічних відносин особливо влучною буде звернутися до характеристики Інни Кучеренко, яка серед всіх ознак юридичних осіб публічного права виділяє такі основні:

- 1) реалізація публічних інтересів держави чи територіальної громади, що покладаються на них Конституцією України й законодавчими актами;
- 2) створення таких осіб на підставі розпорядчого акту;
- 3) реалізація приватних інтересів і їх створення й дія на підставі установчих документів [5].

Родова взаємопов'язаність КМР з іншими органами публічної влади узагальнено розкриває, що у периферії реалізації владних повноважень орган місцевого самоврядування керується саме імперативним методом правового регулювання, який використовується задля всестороннього забезпечення можливості реалізації поставлених цілей та завдань, які викликані стратегічною необхідністю метаморфози конструкції існування кластеру в суспільно-політичному житті країни.

У свою чергу, звертаючи увагу до концепції існування та функціонування КМР як суб'єкта приватних відносин, важливо зазначити, що на площині домінанти «Alter ego» (з лат. – Друге «Я»), де питому вагу має окремий юридичний пріоритет (на відміну від норм публічного права) у питаннях реалізації приватних інтересів суб'єктів правовідносин, відбувається на засадах спільної узгодженої координації, а,

власне, за принципами юридичної рівності, автономії та незалежності таких суб'єктів.

Як зазначав Василь Костицький, «переосмислення теоретичних та методологічних засад права та формування нової філософії права та соціології права у сучасних умовах є надзвичайно привабливими для суспільно-політичних дискусій, політико-правових проектів...» [6, с. 12-13].

Суголосся в аспекті кінцевої мети та співнезалежність поглядів щодо новацій вдосконалення системи благоустрою Києва, що за своєю природою належить до одного із основних завдань КМР у специфіці формування та реалізації ідеї існування органу, відображає ту цілісну єдину константу, яка лежить в основі приватного права. У статті 22 Закону¹ законодавець визначає додаткові права Київської міської ради, пов'язані зі здійсненням містом Києвом столичних функцій [1]. Фактично створення обов'язку до виконання певних дій у встановленому Законом порядку відображає імперативну частину правового життя в моменті реалізації своїх владних повноважень. Проте, законодавство не передбачає чіткої структури виконання цього зобов'язання, залишаючи право вибору за народними обранцями.

Характерний методологічний підхід до оцінки діяльності КМР у загальному розумінні не є вузькоорієнтованим лише на один теоретичний елемент суспільно-політичного життя регіону, а визначається властивим специфічним характером: завдяки ньому вдається «визначити можливості та межі використання тих чи інших інститутів у тотожних або трансформаційних умовах у різних країнах» [7, с. 93]. Власне, від самого смислового навантаження, яке законодавець використовує в актах законодавства для відображення цільної ідеї, «міське самоврядування» передбачає представництво саме інтересів громади, регіону, у випадки КМР – інтересів територіальної громади міста Києва.

КМР як учасник приватного права виступає самостійною одиницею у середовищі «рівних серед рівних», що стверджується завдяки «вираженню права у юридичних документах, дозволяє більш якісно та повно втілювати в життя ті суспільні потреби, що були покладені в основу формування бажання врегулювати певні відносини, чи возвести на відповідне зовнішньому закону становище, окремі суб'єкти, об'єкти, дії» [8, с. 18].

Отже, на шляху постійних змін у контексті українського права розуміння ключових аспектів правової системи стає критично важливим для комплексної, цілісної та влучної реалізації прав і свобод громадян, а також принципів юридичної відповідальності суб'єктів в сферах як публічного, так і приватного права.

Складність визначення КМР як суб'єкта публічних відносин полягає в відсутності формальних ознак, що відокремлюють її від інших юридичних осіб в контексті публічного та приватного права. Ця неоднозначність залишає важливі питання без відповідей, такі як обсяг приватної власності, фінансові питання і обсяг коштів, що можуть бути виділені на рахунок органу місцевого самоврядування.

Порушуючи питання функціонування Київської міської ради (КМР) як суб'єкта приватних відносин, слід враховувати, що на площині приватного права законодавець робить акцент саме на індивідуальних правах і свободах суб'єктів правовідносин.

Спільна координація та взаємодія різних суб'єктів, які діють у межах приватного права, важлива для досягнення цілей та повної реалізації стратегічних завдань, покладених у загальнонаціональну програму розвитку.

Список використаних джерел:

1. Про столицю України – місто-герой Київ: Закон України від 13.07.2001 р. № 1089-IX від 16.12.2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/401-14#Text> (Дата звернення 13.10.2023 р.)
2. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV// Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 40-44 URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> (дата звернення 14.10.2023 р.)
3. Про центральні органи виконавчої влади: Закон України від 17.03.2011 р. № 3166-VI від 22.06.2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/316617#Text> (Дата звернення 14.10.2023 р.)
4. Москаленко А.О. Компетенція як ознака ідентифікації адміністративно-правового статусу юридичних осіб публічного права Електронне наукове фахове видання «Юридичний науковий електронний журнал». 2021, №11. С. 482–492
5. Кучеренко І.М. Організаційно-правові форми юридичних осіб приватного права : дис. докт. юрид. наук : спец. 12.00.03 «Цивільне право і цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право» / І.М. Кучеренко ; Інститут держави і права ім. В.М. Корецького НАН України – К., 2004 – 475 с.
6. Костицький В. Соціологія сучасного праворозуміння та проблеми конституційного закріплення теорії розподілу влади (теорія розподілу влади В. Костицького). Матеріали третьої щорічної міжнародної конференції «Парламентські читання» (15 лютого 2013 року м. Київ). «Вістка», 2013. С. 6 – 15.
7. Доктринальні засади розвитку держави та права: національні та міжнародні тенденції: монографія / заг. ред. Проф. Бошицького Ю. Л., Київського університету права – К : Видавництво Ліра-К, 2014. – 440 с.
8. Манько Д. Г. Технології формалізації права / Д. Г. Манько // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Юриспруденція. – 2013. – № 5 - С. 18-21.